

Durf het anders te doen!

Een gratis gids met creatieve werkvormen
voor lefgozers in de zorg

Deze gratis download heb je gekregen na de lezing van Suzanne Verheijden van Buro StrakZ 'Durf het anders te doen'. Heel veel succes met de toepassing in de praktijk. Heb je vragen? Mail dan naar info@burostrakz.nl.

We delen een aantal werkvormen die jou en je team stimuleren om out of the box te denken!

Warming up oefeningen

► Pictionary als warming up

Een werkvorm die goed helpt om het hardop roepen in de groep te stimuleren en zo op te warmen is 'Pictionary'. Schrijf ter voorbereiding een aantal kaartjes vol met teksten, voorwerpen, beroepen enz. Vraag 1 iemand voor de groep te tekenen en de rest van de groep te raden wat het is. Wie het raadt krijgt een punt. Wie het eerste 10 punten heeft, wint!

► Wat kun je allemaal doen met....? (warming-up)

Geef mensen een voorwerp of laat het zien op een sheet. En vraag aan mensen om hardop te brainstormen. Wat kun je allemaal doen met dit voorwerp? Maak samen een lijst met ideeën. Je kunt een voedende vraag stellen door bijvoorbeeld te zeggen: 'Wat als we dit product 3 keer zo groot zouden maken?'. Of 'Wat als het van stof zou zijn?'. Dit is een extra geschikte opwarmer als je daarna gaat brainstormen met als doel een innovatief product of dienst te ontwerpen.

Bron: Creativiteit komt niet uit een boekje

► Hoe verbeter je een...?

Pak een product en laat daar 4 verschillende varianten van zien. Bijvoorbeeld een stoel, een tuinhuisje, een hangmat, een auto. Vraag de deelnemers om zoveel mogelijk verschillende verbeteringen te verzinnen voor dit product. Schrijf die op een flipover. Het hoeft niet realiseerbaar te zijn, laat ze vooral hun fantasie gebruiken. Dit is ook een mooie opwarmer om in de innovatiestemming te komen.

► Het alfabet

Laat mensen op papier (alleen of in een groepje) de letters van het alfabet onder elkaar zetten. Verzin een ludieke vraag. Vraag deelnemers om zoveel mogelijk antwoorden te verzinnen die de beginletters hebben van het alfabet. Ze moeten dus 26 ideeën genereren. Wie het eerste alles vol heeft wint.

► Het slechtste idee ever!

Geef de groep een brainstormvraag en vraag ze om in een snel tempo de slechtst mogelijke ideeën te verzinnen als oplossing voor dit probleem. Deze methode verlaagt de angst voor slechte ideeën en je kijkt naar wat je niet wilt zodat het makkelijker wordt om ideeën af te schieten. Alles wat niet werkt kun je vervolgens eventueel gebruiken voor het bedenken van een beter idee dat wel werkt!

► Google Earth foto's

Met deze werkvorm stimuleer je de creativiteit en het vrije denken en daarom is hij geschikt als warming up. Zoek op het internet naar gekke of rare Google Earth foto's. Zet die op het scherm in je PowerPoint en vraag de deelnemers om in groepjes een prikkelende Telegraaf- titel te verzinnen die past bij deze foto. Wat is er hier gebeurd? Leg uit dat Telegraaf-titels als kenmerk hebben dat ze vaak een beetje sensationeel zijn. Dus overdrijven mag. En leg uit dat alles mag en dat ze hardop moeten brainstormen zodat ze geïnspireerd raken door elkaars ideeën. Laat ze per team 5 minuten nadenken over deze vraag. Geef ze dan nog één minuut om het volgens henzelf leukste idee te kiezen en laat die per team hardop voorlezen aan elkaar.

Over het algemeen wisselt de inhoud en thematiek van de titels enorm. Benadruk dat dat de kracht is van het samen hardop brainstormen. Dat je door samen te associëren op compleet andere ideeën kan komen in een hele korte tijd.

Deze werkvorm is een mooie opwarmer voor een meer provocatieve werkvorm zoals de Battle Absurd.

Werkvormen om te divergeren (zoveel mogelijk ideeën te verzamelen)

► Onbeperkt

Met deze werkvorm ga je nadenken over jouw brainstormvraag vanuit 3 opties:

- 1 Hoe zou je dit probleem oplossen als je een onbeperkt aantal mensen had?
- 2 Hoe zou je dit probleem oplossen als je onbeperkt budget had?
- 3 Hoe zou je dit probleem oplossen als je onbeperkt de tijd had?

► Omkeren of overdrijven

Het doel is om met een nieuwe blik naar je uitdaging te kijken.

Je hebt een uitdaging: een probleem. Iets dat opgelost moet worden. Vraag mensen nu om drie minuten lang ideeën te bedenken om dit probleem te verergeren of om te draaien. Wat zou er dan gebeuren? Bijvoorbeeld:

‘Wat als we opeens alleen nog maar via technologie zouden communiceren?’ of

‘Wat als onze patiënten de dagstructuur zouden bepalen?’

‘Wat als niemand in de organisatie beschikte over de juiste competenties voor het gebruik van deze applicatie?’ of

‘Wat als elke cliënt in onze organisatie tegelijkertijd Alzheimer krijgt?’.

Laat mensen hun ideeën op een post-it schrijven en plak die aan de linkerkant van de flap. Bedenk na afloop samen welke ideeën een oplossing zouden kunnen zijn voor het oorspronkelijke probleem. Kom je door het omkeren op nieuwe ideeën? Schrijf die op of verschuif die post-its naar de rechterkant van de flap.

Bron: ‘Een tikje blauw en een kloddertje roze’ van Suzanne Verheijden

► Der lustige Hanzl

Kies 4 liedjes op YouTube of Spotify van een totaal verschillend genre en onderwerp. Maak daar een QR-code van en zet die in je presentatie of op een A4-tje. Laat elke groep een van de liedjes kiezen (ze kiezen blind) en naar het liedje luisteren op de smartphone.

- Laat ze als groep hardop associëren op wat ze horen en alles opschrijven wat in ze opkomt. Over de muziek, het thema, de artiest, de tekst enz.
- Als de muziek stopt is de tijd om. Laat ze 3 woorden kiezen die ze kunnen gebruiken in combinatie met de resultaten van een andere werkvorm om een ander vraagstuk op te lossen. Zo kan je vraagstelling over een onvergetelijk medewerkerscongres een liefdesthema krijgen of een leder hosen vereisen.

► Superhelden

De werkvorm "superhelden" is een creatieve en speelse techniek die wordt gebruikt om probleemoplossing en ideeontwikkeling te stimuleren. Het idee is om deelnemers in de rol van een superheld te plaatsen om nieuwe perspectieven en oplossingen te verkennen. Zo doe je dat:

1. **Introductie:** Begin met een korte uitleg over de werkvorm en de rol die de deelnemers zullen spelen. Het doel is om deelnemers te laten denken zoals een superheld en creatieve oplossingen te bedenken vanuit een niet-alledaags perspectief.
 2. **Identificeer het probleem:** Definieer het probleem of de uitdaging waarmee je bezig bent. Dit kan een vraag zijn, een obstakel of een project waarvoor je nieuwe ideeën zoekt.
 3. **Kies een superheld:** Laat elke deelnemer een superheld kiezen of creëren. Dit kan een bestaande superheld zijn (zoals Superman of Wonder Woman) of een zelfverzonnen karakter. Het is belangrijk dat elke deelnemer een held kiest met specifieke krachten en eigenschappen die relevant kunnen zijn voor het probleem.
 4. **Kenmerken en krachten:** Vraag de deelnemers om na te denken over de krachten, vaardigheden en kenmerken van hun superheld. Wat maakt deze superheld uniek en hoe kunnen deze eigenschappen helpen bij het oplossen van het probleem?
 5. **Toepassing van krachten:** Laat de deelnemers brainstormen over hoe hun superheld zijn of haar krachten zou gebruiken om het probleem op te lossen. Dit kan door middel van scenario's, strategieën of concrete acties die de superheld zou ondernemen.
 6. **Delen en bespreken:** Laat elke deelnemer zijn of haar ideeën delen met de groep. Bespreek de voorgestelde oplossingen en kijk welke elementen bruikbaar zijn voor de werkelijkheid.
 7. **Integratie:** Evalueer de gepresenteerde oplossingen en kijk hoe je de creatieve ideeën van de superhelden kunt integreren in je eigen benadering van het probleem.
- Deze werkvorm kan individueel of in een groep.
- Het gebruik van een superhelden-perspectief helpt bij het doorbreken van conventionele denkwijzen en kan leiden tot nieuwe en originele ideeën.

► Different eye

Het doel is om vanuit een ander perspectief naar je uitdaging kijken om tot een innovatieve oplossing te komen.

Bij 'Different eye' bekijk je de oplossing van een probleem vanuit een ander perspectief dan het jouwe.

1. Bedenk met de groep een aantal bekende mensen of groepen die heel specifiek zijn in hun gedrag, uitingen, persoonlijkheid en waar veel meningen over zijn. Denk aan mensen zoals Donald Trump of Gordon.
2. Kies daar iemand uit die qua eigenschappen anders is dan jullie.
3. Bedenk gezamenlijk: wat zijn de eigenschappen van deze persoon? Denk aan uiterlijk, innerlijk, gedrag, uitlatingen, enz.
4. Schrijf alle genoemde eigenschappen op een flipover flap.
5. Pak daarna je probleem erbij en ga brainstormen: wat zou deze persoon doen? Of hoe zou deze persoon dit aanpakken?

Tips of variaties

Je andere perspectief kan ook dat van de ontvanger van je innovatie zijn of de financier.

Bron: 'Een tikje blauw en een kloddertje roze' van Suzanne Verheijden

► De frustratiesessie

Het doel van een frustratiesessie is input krijgen voor onderwerpen van kwaliteitsverbetering. Ga bij een team, locatie of afdeling langs. Leg je doelstelling uit en geef aan dat alle antwoorden op je vragen goed zijn. Stel ze twee vragen:

- Wat frustreert jou het meest in de zorg/ondersteuning aan je cliënten/patiënten/klanten?
- Waaraan denk je dat je patiënten/cliënten/klanten zich het meest ergeren?

Laat ze allemaal (kort en concreet) antwoord op een losse post-it schrijven en hang die op een bord. Laat mensen tussendoor kijken naar wat anderen geschreven hebben. Vaak brengt dit ze dan weer op nieuwe ideeën! Bepaal vooraf of deelnemers open over alle onderwerpen mogen spuien, of dat je ze wilt laten nadenken over een specifiek thema zoals de roostering.

Wat doe je met de opbrengst?

Je kunt de losse ideeën meenemen om te verwerken, of als je tijd hebt samen met de groep de briefjes laten stickeren (welke herken je?) en zo een top 10 samen te stellen. Zorg dat de uitkomsten zo concreet mogelijk zijn. Als mensen 'communicatie' zeggen zul je nog heel wat verhelderende vragen moeten stellen, want dat is een breed begrip 😊.

De uitkomsten kunnen input geven aan je plan of je project en vaak ook waardevol zijn voor andere afdelingen. Deel dus de kennis die je opdoet. Heb je tips of quick wins die een oplossing bieden voor de frustraties? Deel die dan direct na afloop!

Stel dat mensen het volgende antwoorden op de vraag over frustraties: "Dat mijn cliënt drie keer per dag vraagt wie er vanavond komt werken". Dan kun je tips geven over systemen die al bestaan en daar helpend in zijn.

Tips of variaties

- Je kunt mensen ook vragen: welke activiteiten kosten je nu te veel tijd?
- Deze vragen kun je ook via een online formulier of mail stellen.
- En natuurlijk kun je deze vragen ook aan patiënten en cliënten stellen. Vraag dan bijvoorbeeld: wat irriteert u het meest aan de zorg/service? Of de afdeling/het gebouw? Of de processen? Wat was er lastig tijdens het eerste gesprek? Bedenk goed hoe je de uitkomsten terug gaat koppelen en doe dat dan ook echt! Niets is zo frustrerend als meedoen aan zo'n werkvorm en er nooit iets van terugzien.

► De Battle absurd (onze favoriete werkvorm!)

*“Is het idee op het eerste gezicht niet absurd, dan is er geen hoop”
Albert Einstein*

Het doel is nieuwe ideeën vinden voor lastige uitdagingen.

Met deze werkvorm kom je op écht andere ideeën en ga je problemen vanuit andere invalshoeken benaderen. Het is een tool waarmee je die vijf procent van het brein aanspreekt dat creatief is. Oplossingen zien we uit alle hoeken komen. Soms liggen ze dichtbij. En soms zijn ze uniek. Met de creatieve tool ‘Battle Absurd’ vertrek je vanuit iets dat ontzettend ver van de realiteit ligt. En bijna altijd denk je: ‘Dit is belachelijk! Hier komt nooit iets uit!’, maar toch...

Laat de deelnemers eerst de regels van brainstormen zien.

1. Je kiest een vraagstelling bijvoorbeeld: ‘hoe zorgen we er voor dat Hermien met geen mogelijkheid meer kan vallen in haar eigen huis?’
2. Vervolgens vraag je je teamgenoten/deelnemers om zo absurd mogelijke oplossingen te bedenken. Crimineel, ondeugend, politiek incorrect, fout, gek, raar, ideeën die alles erger maken: alles mag! Moedig mensen aan. Schrijf alles plenair op een flipover.
3. Laat de groep vervolgens de oplossingen stickeren. Welke van de genoemde oplossingen zijn het meest haalbaar (kleur 1), meest creatief (kleur sticker 2) en welke het meest effectief (kleur 3).
4. De 6 meest gestickerde oplossingen verdeel je over kleine groepjes van minstens vier personen. Dus als je met acht personen bent in twee groepen.
5. Die plak je opnieuw op een flap-over en daarna ga je per groepje opnieuw brainstormen. Wat kunnen die drie elementen (zorg dat alle kleuren verdeeld zijn over de groepen) betekenen in een oplossing? Je begint nog even absurd en na een tijdje vraag je elk groepje om nu een keuze te maken voor een idee dat echt te realiseren is. Dat mag een combinatie van ideeën zijn, of een idee van hun sheet. Dit gaan ze concretiseren: wie, wat, waar, wanneer en hoe? Elk groepje presenteert hun concrete idee.

Tips of variaties

Laat mensen feedback geven op elkaars ideeën en eventueel nog een keer pitchen. Of probeer de ideeën te combineren. Bewaar alle sheets want misschien zitten er nog leuke dingen tussen die je later kunt combineren.

Bron: ‘Een tikje blauw en een kloddertje roze’ van Suzanne Verheijden

Innovatie werkvormen

► Verkeersborden

Verkeersborden is een werkvorm die goed werkt bij jaarplannen, projectplannen of implementaties. Maak in Word of Canva een poster met alle verkeersborden er op, of koop er een bij een leverancier voor lagere scholen. Je kunt ook losse kaartjes maken met verkeersborden. Geef elke deelnemer (of elk groepje) 10 verkeersborden om mee te werken. Licht de brainstormvraag toe aan de groep en vraag mensen om de 10 verkeersborden te gebruiken voor een oplossing voor de brainstormvraag. Je krijgt dan dingen als:

- We moeten stoppen met...
- We moeten voorrang geven aan....
- We moeten alert zijn op gevaar bij.....

Alternatief:

Je kunt in deze werkvorm ook voorwerpen of ansichtkaarten met illustraties of foto's gebruiken als je sessie een meer innovatiegerichte doelstelling heeft of bedoeld is voor visievorming.

Bron: gebaseerd op 75 werkvormen voor creatieve sessies

► In de huid van

Wil je een dienst, product of situatie verbeteren? Of een innovatie verzinnen? Verken samen welk thema je kiest. Verdeel de groep dan in tweetallen. Ze gaan door de ogen van iemand anders naar de situatie, de dienst of het product kijken en noteren wat er uit komt. Als alle duo's 2 of 3 perspectieven hebben verkend wissel je onderling uit en kies je samen waar je mee verder wilt.

Bijvoorbeeld: Je komt de locatie binnen, wat valt je op? Of Je bezoekt het intranet, wat valt je op?

Mensen kunnen in de huid kruipen van mensen als:

- de bestuurder of leidinggevende
- de cliënt/patiënt/klant
- de aandeelhouder
- de expert
- de cabaretier
- de buurtbewoner
- het kind
- de leverancier
- de minister
- de nieuwe medewerker
- het toptalent

Bron: 75 werkvormen voor creatieve sessies

Werkvormen om te convergeren (selecteren)

► Stickers plakken

De simpelste vorm is stickers plakken. Vraag de deelnemers om 3 stickers te plakken bij de ideeën die zij het beste vinden. In de eerdere module is hier al meer over verteld.

► Monopolygeld

Als er ideeën gepitcht worden door teams is het leuk om de beoordeling 'financieel' te maken. Elk team krijgt hetzelfde bedrag aan Monopolygeld. De vraag is: aan welk idee zou jij geld uitgeven? Ze mogen niet op zichzelf stemmen. Elk team overlegt en verdeelt het geld (of geeft alles in 1 x) aan de teams met de beste ideeën. De pitchers staan op een rijtje met een bakje/hoed/doosje waar de teams langs lopen en het geld inwerpen. Als iedereen gestemd heeft tel je het geld en het idee met het meeste geld wint.

► Modder gooien

Het doel is op een heerlijk ongenueanceerde manier elkaar helpen om ideeën beter maken. Heb je in groepjes gewerkt en gebrainstormd over een idee? En zijn daar meerdere ideeën uit gekomen? Of heb je zelf meerdere ideeën? Dan wordt het tijd om die ideeën te toetsen. En dat kan met deze werkvorm op een heerlijk ludieke manier.

Vraag elk team om een pitch voor te breiden van twee minuten. Team 1 pitcht het idee terwijl team 2 de opdracht krijgt om aandachtig te luisteren en na afloop van de pitch een minuut lang ongenueanceerd met modder te gooien. Wat kan er allemaal misgaan met dit idee? Waarom is dit het 'domste stomste idee ever'? Hoe gaat er op gereageerd worden? Waar gaat dit helemaal fout lopen? Team 1 neemt de ideeën in ontvangst zonder in discussie te gaan en noteert alle reacties om ze te verwerken in het idee. Dan is team 2 aan de beurt om haar idee te pitchen en team 3 gooit daarna met modder totdat iedereen geweest is. Als procesbegeleider mag je het modder gooien lekker voeden en opzweepen. Je grijpt in als er discussie komt. Let op: de werkvorm vraagt echt om goede procesbegeleiding zodat het eindigt in positieve energie en ideeën, en niet in totaal afgebrande mensen 😊.

Tip

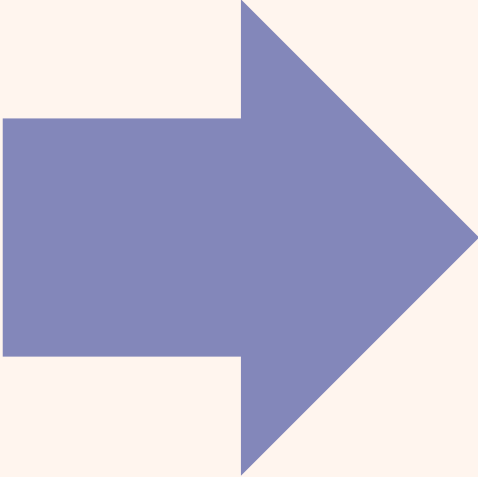
Stimuleer echt dat mensen niet in discussie gaan over de feedback maar elkaar wel overdreven hartelijk bedanken. Dat houdt het luchtig.

Bron: 'Een tikje blauw en een kloddertje roze' van Suzanne Verheijden

► Rubriceren

Heb je een enorme voorraad ideeën waarbij je door de bomen het bos niet meer ziet? Zoek dan samen met de groep naar thema's/rubrieken/categorieën en rankschik de post-its voordat je gaat selecteren! Spreek eerst af wat de rubricering is die jullie in de post-its zien voordat je gaat verhangen anders wordt het wildplakken. 😊

Succes!

Ben je enthousiast geworden over de mogelijkheden van creatief denken?

Doe dan mee met onze live eendaagse training 'Creatief denken' of de tweedaagse training 'Procesbegeleider Creatief denken'. Of verdiep je in de online leeromgeving over Creatief denken!

Je vindt het volledige aanbod van Buro StrakZ op onze [website](#).

**Durf het
anders te
doen!**

